Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0219

Commissieverslag 2025 over Bosnië en Herzegovina

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het Commissieverslag 2025 over Bosnië en Herzegovina (2025/2251(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en Bosnië en Herzegovina, anderzijds[1], die op 1 juni 2015 in werking is getreden,

– gezien het Algemeen Kaderakkoord voor vrede in Bosnië en Herzegovina, dat op 21 november 1995 in Dayton werd geparafeerd en op 14 december 1995 in Parijs werd ondertekend (de vredesovereenkomst van Dayton),

– gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van 21 en 22 juni 1993 in Kopenhagen, waarin de criteria van Kopenhagen zijn vastgelegd,

– gezien het verzoek van Bosnië en Herzegovina om toetreding tot de EU, dat op 15 februari 2016 is ingediend,

– gezien de mededeling van de Commissie van 29 mei 2019 getiteld “Advies van de Commissie betreffende het verzoek van Bosnië en Herzegovina om toetreding tot de Europese Unie” (COM(2019)0261),

– gezien de conclusies van de Europese Raad van 15 december 2022 waarbij Bosnië en Herzegovina de status van kandidaat-lidstaat van de EU werd verleend,

– gezien de conclusies van de Europese Raad van 22 maart 2024 en het besluit om toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina te starten,

– gezien Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument

---

1 PB L 164 van 30.6.2015, blz. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

voor pretoetredingssteun (IPA III)[2],

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[3],

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan die op 21 juni 2003 in Thessaloniki werd gehouden,

– gezien de Verklaring van Zagreb, die werd aangenomen tijdens de topbijeenkomst EU-Westelijke Balkan in Zagreb op 6 mei 2020, waarin de gemeenschappelijke prioriteiten opnieuw werden bevestigd, met inbegrip van het Europees perspectief van de regio, de versterking van de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten, alsook de noodzaak van inclusieve politieke processen en onderlinge verzoening,

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan die op 17 december 2025 in Brussel werd aangenomen,

– gezien de conclusies van het voorzitterschap over uitbreiding van 16 december 2025,

– gezien het proces van Berlijn, dat op 28 augustus 2014 is gestart,

– gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 getiteld “Een economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan” (COM(2020)0641),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023, getiteld “Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan” (COM(2023)0691),

– gezien de mededeling van de Commissie van 20 maart 2024 betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties (COM(2024)0146),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025 getiteld “Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025” (COM(2025)0690) en het bijbehorend werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “Bosnia and Herzegovina 2025 Report” (SWD(2025)0751),

– gezien het overzicht en de landenbeoordeling van de Commissie van 2 juni 2025, waarin de nadruk ligt op het economische hervormingsprogramma van Bosnië en Herzegovina, en gezien de

---

2 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

3 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

gezamenlijke conclusies van de economische en financiële dialoog met regionale partners van 13 mei 2025,

– gezien de vijfde Stabilisatie- en associatieraad EU-Bosnië en Herzegovina van 19 juli 2023 en de achtste vergadering van het Stabilisatie- en associatiecomité EU-Bosnië en Herzegovina van 11 september 2025,

– gezien de resultaten van de 7e en de 8e bijeenkomst van het Parlementair Stabilisatie- en Associatiecomité EU-Bosnië en Herzegovina, die respectievelijk op 17 en 18 september 2025 en 11 en 12 maart 2026 werden gehouden,

– gezien het deskundigenverslag over problemen met de rechtsstaat in Bosnië en Herzegovina van 5 december 2019,

– gezien het 67e en 68e rapport van de hoge vertegenwoordiger voor de uitvoering van het vredesakkoord betreffende Bosnië en Herzegovina aan de secretaris-generaal van de VN van respectievelijk 6 mei 2025 en 31 oktober 2025,

– gezien Resolutie 2795 (2025) van de VN-Veiligheidsraad van 31 oktober 2025 waarbij het mandaat van de door de EU geleide troepenmacht in Bosnië en Herzegovina (EUFOR) tot en met 31 oktober 2026 werd verlengd,

– gezien Resolutie 78/282 van de Algemene Vergadering van de VN van 23 mei 2024, waarin 11 juli wordt uitgeroepen tot internationale dag van reflectie en herdenking in verband met de genocide in Srebrenica van 1995,

– gezien de grondwet van Bosnië en Herzegovina,

– gezien de artikelen 21 en 22 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien de Unesco-resoluties over het recht op onderwijs in de moedertaal,

– gezien zijn aanbeveling van 17 januari 2024 aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid betreffende de rol van preventieve diplomatie bij de oplossing van bevroren conflicten wereldwijd — een gemiste kans of verandering voor de toekomst?

– gezien zijn resolutie van 11 maart 2026 over de EU-uitbreidingsstrategie[4],

---

4 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0077.

– gezien zijn eerdere resoluties over Bosnië en Herzegovina,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0165/2026),

A. overwegende dat Bosnië en Herzegovina (BiH) een kandidaat-lidstaat is dat streeft naar Euro-Atlantische integratie als een pad naar duurzame vrede, democratie en welvaart op lange termijn; overwegende dat volgens recente opiniepeilingen 70 % van de burgers van Bosnië en Herzegovina voorstander is van toetreding tot de EU;

B. overwegende dat de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne de veiligheidssituatie in Europa heeft verzwakt en de strategische positie van de landen van de Westelijke Balkan binnen de Europese veiligheidsarchitectuur nog eens extra heeft benadrukt; overwegende dat Bosnië en Herzegovina nauwe banden onderhoudt met de NAVO;

C. overwegende dat elke kandidaat-lidstaat op zijn eigen merites wordt beoordeeld wat de vervulling van de vastgestelde criteria van Kopenhagen betreft;

D. overwegende dat het uitbreidingsproces een vredesproject is dat een goed functionerend, democratisch en multi-etnisch BiH vereist, waarin alle burgers gelijke rechten en kansen genieten; overwegende dat de aanhoudende blokkades en de separatistische retoriek dit doel en het Europese perspectief van het gehele land ondermijnen;

E. overwegende dat de positieve effecten van uitbreiding van bijzonder groot nut kunnen zijn om BiH te helpen zijn aloude interne uitdagingen het hoofd te bieden;

F. overwegende dat de EU de belangrijkste politieke en economische partner van de landen van de Westelijke Balkan blijft; overwegende dat de EU de grootste handels- en investeringspartner van BiH blijft;

G. overwegende dat BiH nog steeds onder internationaal toezicht staat, zoals vastgelegd in de vredesovereenkomst van Dayton, die een einde maakte aan de actieve vijandelijkheden en de basis legde voor vrede in het land, en die nog steeds de grondslag vormt voor de institutionele structuur van BiH en bedoeld was als waarborg voor de gelijkheid van de drie constituerende bevolkingsgroepen;

H. overwegende dat, om de door de vredesovereenkomst van Dayton bereikte vrede te waarborgen en te versterken en BiH in staat te stellen een volwaardig en functionerend lid van de EU te worden, een overgang naar een volgende fase van de constitutionele regeling

van na Dayton noodzakelijk is, die de eenheid in dit multi-etnische land zal versterken en uitsluitend aan de burgers volledige rechten en verantwoordelijkheid voor het besluitvormingsproces zal toekennen;

I. overwegende dat in het strategisch kompas wordt gesteld dat het vanuit een oogpunt van veiligheid en stabiliteit van bijzonder belang is de soevereiniteit, eenheid en territoriale integriteit van BiH te steunen;

J. overwegende dat BiH een multi-etnische staat is en dat op zijn grondgebied al eeuwenlang verschillende religies en volkeren samenleven in een klimaat van verdraagzaamheid en wederzijds respect; overwegende dat taalkundige en culturele diversiteit een van de grondbeginselen van de EU is;

K. overwegende dat Milorad Dodik begin februari 2026 een bezoek bracht aan de Verenigde Staten en daar ontmoetingen had met hoge Amerikaanse functionarissen; overwegende dat verschillende leden van het bestuur van de entiteit Republika Srpska van de Amerikaanse sanctielijst zijn geschrapt; overwegende dat de entiteit Republika Srpska buitenlandse lobbybedrijven in de arm heeft genomen en dat dergelijke contractuele afspraken naar verluidt tot doel hebben internationale steun te verwerven voor separatistische doelstellingen met betrekking tot de status van de entiteit Republika Srpska binnen BiH;

Inzet voor toetreding tot de EU

1. herhaalt met klem zijn steun voor de toetreding van BiH tot de EU op basis van eenheid, soevereiniteit en territoriale integriteit; herinnert eraan dat vooruitgang gebaseerd is op verdienste en dat er duurzame en geloofwaardige hervormingen moeten worden doorgevoerd om te voldoen aan de criteria van Kopenhagen, de democratische instellingen te beschermen, de democratie te waarborgen, de rechtsstaat te handhaven, corruptie en georganiseerde misdaad te bestrijden, en ervoor te zorgen dat de grondrechten worden geëerbiedigd en dat alle burgers, met inbegrip van de constituerende bevolkingsgroepen, worden behandeld zonder discriminatie, ongeacht hun etnische, religieuze of andere achtergrond;

2. bevestigt nogmaals het belang van BiH in de Westelijke Balkan; verzoekt de Commissie de nodige diplomatieke, politieke en culturele middelen in te zetten om de strategische partnerschappen van BiH met de EU te versterken en regionale integratie te ondersteunen, met volledige eerbiediging van de soevereiniteit en de internationale samenwerking;

3. benadrukt dat de EU zowel veeleisend als rechtvaardig moet blijven bij de beoordeling van de vorderingen van het land ten opzichte van de toetredingscriteria;

4. steunt de geleidelijke integratie van BiH in bepaalde beleidsterreinen en programma's van de EU in afwachting van het volledige lidmaatschap, op basis van de voortgang bij de hervormingen; is van mening dat een dergelijke geleidelijke integratie tastbare voordelen oplevert voor de burgers van BiH, hun vertrouwen in het toetredingsproces tot de EU versterkt en een onomkeerbaar momentum creëert op weg naar volledig lidmaatschap;

5. dringt er bij de politieke leiders van BiH op aan om hun inzet voor het strategische doel van toetreding tot de EU te hernieuwen en nogmaals te bevestigen, en om de door de Commissie uiteengezette, al lang achterstallige en noodzakelijke hervormingen en stappen op een geloofwaardige, krachtige en tijdige manier door te voeren, zonder verder uitstel of politieke tegenwerking, en om tegelijkertijd ervoor te zorgen dat de inspanningen op het gebied van de toetreding bijdragen aan de politieke cohesie en de onderlinge verdeling niet verergeren, zodat de toetredingsonderhandelingen kunnen worden geopend zodra op geloofwaardige wijze aan de noodzakelijke voorwaarden is voldaan;

6. dringt aan op een einde aan de tegenwerking, het politiek gemotiveerde gebruik van het vetorecht van entiteiten, de contraproductieve retoriek en de verdeeldheid zaaiende tactieken die de vooruitgang belemmeren en de aandacht afleiden van EU-gerelateerde hervormingen; spoort alle leiders aan om constructief samen te werken, tegemoet te komen aan de verwachtingen van de burgers en de impasse te doorbreken; benadrukt dat vooruitgang op het toetredingstraject van BiH uiteindelijk afhangt van de politieke wil en de betrokkenheid van de overheden op alle bestuursniveaus; herinnert eraan dat de politieke actoren in BiH eerder hebben laten zien dat zij in staat zijn consensus te bereiken en belangrijke hervormingen door te voeren;

7. benadrukt de sleutelrol van de Parlementaire Vergadering van BiH in het toetredingsproces; moedigt het aan om aan prioriteit te geven aan EU-gerelateerde hervormingen en een constructieve dialoog aan te gaan om een doeltreffend en ongehinderd wetgevingsproces te waarborgen; is ernstig geschokt en bezorgd over de politiek gemotiveerde obstructie en herhaalde blokkades die het functioneren van de wetgevende macht op staatsniveau aanzienlijk hebben belemmerd en de goedkeuring van door de EU vereiste wetgeving hebben vertraagd; pleit ervoor de wet inzake de Hoge Raad voor Justitie en Rechtsvervolging van BiH en de wet inzake rechtbanken vast te stellen, met inachtneming van de aanbevelingen van de Commissie van Venetië en na een zinvolle en inclusieve

openbare raadpleging, en in overeenstemming met Europese normen;

8. benadrukt dat in kandidaat-lidstaten met complexe grondwettelijke regelingen, zoals BiH, belangrijke hervormingen die van invloed zijn op de werking, de onafhankelijkheid en de bevoegdheden van instellingen op staatsniveau niet overhaast mogen worden doorgevoerd of voor politieke doeleinden mogen worden gebruikt; onderstreept dat versnelde procedures of druk om politieke termijnen te halen de juridische kwaliteit, de institutionele integriteit of de grondwettelijke scheiding der machten niet in het gedrang mogen brengen; wijst er nadrukkelijk op dat hervormingen die de doeltreffendheid van centrale instellingen aantasten, niet kunnen worden beschouwd als vooruitgang op weg naar het EU-lidmaatschap;

9. verzoekt de Raad van Ministers van BiH onverwijld een hoofdonderhandelaar te benoemen voor de toetredingsonderhandelingen van het land met de EU, in overeenstemming met de recente uitspraken van het grondwettelijk hof van BiH en met volledige inachtneming van de grondwettelijke bevoegdheden en de rechtsorde van BiH; moedigt de autoriteiten van BiH aan om op alle niveaus te zorgen voor samenwerking, met het oog op een geharmoniseerde afstemming op het EU-acquis;

10. verzoekt BiH om, voordat het nationale kader voor de toetredingsonderhandelingen met de EU wordt vastgesteld, het besluit inzake het systeem voor de coördinatie van het Europese integratieproces te herzien, teneinde te zorgen voor een functioneler, efficiënter, transparanter en verantwoordelijker systeem, onder meer door de stemrechten af te stemmen op de grondwettelijke bevoegdheden, door verantwoordingsmechanismen en duidelijke criteria voor benoemingen in te voeren, en door het nationaal programma voor overname van het acquis, of een gelijkwaardig integratieprogramma, vast te stellen als routekaart voor het toetredingsproces;

11. roept de autoriteiten van BiH op ervoor te zorgen dat de totstandbrenging van het nationale kader voor EU-toetredingsonderhandelingen transparant en inclusief verloopt, met zinvolle mechanismen voor dialoog met het maatschappelijk middenveld en sociale partners;

12. betreurt de aanhoudende politieke verdeeldheid, haatzaaiende uitlatingen, waaronder het aanzetten tot etnische, religieuze en raciale onverdraagzaamheid, het ontkennen van genocide en andere oorlogsmisdaden, het verheerlijken van oorlogsmisdadigers, pogingen tot ontwrichting door de leiders van de entiteit Republika Srpska (RS) en staatskaping, die — tientallen jaren na de oorlog —

het vertrouwen van het publiek uithollen, de braindrain versnellen en het land lamleggen;

13. neemt kennis van de besluiten van de Nationale Vergadering van de entiteit RS om wetten in te trekken die door het grondwettelijk hof van BiH ongrondwettig zijn verklaard; veroordeelt de aanhoudende opruiende en denigrerende retoriek en het separatistische beleid van de formele en feitelijke leiders van de entiteit RS, het vijandige optreden van overheidsfunctionarissen jegens hooggeplaatste ambtenaren, maatschappelijke organisaties, de politieke oppositie en andere onafhankelijke stemmen in de samenleving, alsmede de viering van de zogenaamde Dag van de Republika Srpska, die BiH verzwakken, het toetredingstraject ondermijnen en een directe schending van de vredesovereenkomst van Dayton vormen;

14. veroordeelt de aanhoudende contacten van de autoriteiten van de entiteit RS met Russische functionarissen en entiteiten waarop sancties van toepassing zijn, en wijst daarbij op risico's voor de veiligheid en stabiliteit van BiH; dringt er bij alle politieke actoren van de entiteit RS op aan om constructief samen te werken binnen de staatsinstellingen en prioriteit te geven aan de hervormingen die nodig zijn voor het Europese traject van BiH; veroordeelt met klem alle lobbyactiviteiten van de regering van de entiteit RS die erop gericht zijn internationale steun te verkrijgen voor haar afscheiding of het mandaat van de hoge vertegenwoordiger aan te vechten, aangezien dergelijke acties een directe schending vormen van de grondwet van BiH en in strijd zijn met de soevereiniteit, de territoriale integriteit en het Europese traject van het land;

15. verzoekt de Raad en de Commissie alle beschikbare instrumenten in overweging te nemen, met inbegrip van gerichte beperkende maatregelen in het kader van het bestaande EU-sanctiekader voor BiH en de daaropvolgende verlengingen daarvan, tegen personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige en aanhoudende belemmering van de democratische instellingen, het hervormingsproces, de territoriale integriteit en het integratieproces met de EU; onderstreept dat dergelijke maatregelen evenredig en omkeerbaar moeten zijn en zodanig moeten worden ontworpen dat zij geen gevolgen hebben voor de bevolking;

16. moedigt de Commissie aan om haar betrokkenheid ter plaatse te vergroten, met als doel de dialoog te bevorderen, vertrouwen op te bouwen en de regionale integratie te stimuleren;

17. is verheugd dat BiH zijn beleid nog steeds volledig formeel heeft afgestemd op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, met inbegrip van de beperkende maatregelen in reactie op Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en dringt erop aan dat alle politieke actoren de sancties doeltreffend

uitvoeren en handhaven; is ingenomen met de doorlopende deelname van BiH aan crisisbeheersingsmissies en -operaties van de EU;

18. is verheugd over de unanieme goedkeuring van het hervormingsprogramma van 2025 van Bosnië en Herzegovina door de Raad van Ministers van BiH en is verheugd over de voortdurende betrokkenheid van BiH in het kader van het Partnerschap voor de Vrede van de NAVO; moedigt de instellingen van het land aan om door te gaan met de uitvoering van de prioriteiten en verplichtingen die uit deze samenwerking voortvloeien, teneinde de institutionele capaciteit, de samenwerking op veiligheidsgebied, de Euro-Atlantische integratie en de defensiegereedheid van het land te versterken;

19. spreekt nogmaals zijn steun uit voor het Bureau van de hoge vertegenwoordiger en de door de EU geleide strijdmacht (EUFOR) in het kader van de operatie Althea, en betreurt dat BiH nog steeds afhankelijk is van deze instellingen, maar erkent hun cruciale rol bij het waarborgen van vrede en stabiliteit in BiH en de regio en steunt hun mandaten totdat er op nationaal niveau verantwoordingsstructuren zijn opgezet; betreurt het dat het mandaat van EUFOR Althea meer dan dertig jaar na de vredesovereenkomst van Dayton nog steeds moet worden verlengd, en moedigt BiH aan om de achterstallige toezegging in het kader van de 5+2-agenda na te komen, zodat de weg kan worden vrijgemaakt voor het beëindigen van het internationale toezicht; roept alle in aanmerking komende lidstaten ertoe op hun deelname aan de vredeshandhavingsmissies van de EU, zoals de EUFOR-operatie Althea in BiH, te intensiveren; onderstreept het belang van het handhaven van voldoende troepensterkte en situationeel bewustzijn, met inbegrip van het monitoren van de veranderende politieke en veiligheidssituatie; benadrukt dat de missie een belangrijke stabiliserende factor in het land blijft;

20. betreurt het aftreden van hoge vertegenwoordiger Christian Schmidt en benadrukt dat elke toekomstige overgang met betrekking tot het Bureau van de hoge vertegenwoordiger gebaseerd moet zijn op volledige eerbiediging van de grondwettelijke orde, de soevereiniteit en de territoriale integriteit van BiH, waarbij tegelijkertijd meer lokale zeggenschap en institutionele verantwoordelijkheid moeten worden ondersteund om het land verder op weg te helpen op zijn Europese traject; benadrukt dat, gezien de aanzienlijke financiële bijdrage van de EU, elke toekomstige hoge vertegenwoordiger uit een EU-lidstaat moet worden benoemd en moet werken op basis van een duidelijk stappenplan voor de geleidelijke afbouw van het Bureau van de hoge vertegenwoordiger en de overdracht van bevoegdheden aan de speciale vertegenwoordiger van de EU; benadrukt dat een dergelijk aftreden niet gekoppeld mag worden aan, of afhankelijk mag worden gesteld van, de intrekking van

wetgeving die is aangenomen als reactie op separatistische acties of ongrondwettelijke maatregelen van Milorad Dodik;

21. blijft bezorgd over kwaadwillige desinformatie en pogingen tot buitenlandse inmenging door actoren uit derde landen in BiH, die tot doel hebben onenigheid, geweld en interetnische spanningen te zaaien en BiH en zijn toetredingstraject te destabiliseren; is met name bezorgd over de aanhoudende desinformatiecampagnes die vanuit Rusland en Servië worden georkestreerd en die gericht zijn op de Westelijke Balkan in het algemeen, en die ook door binnenlandse actoren worden aangewakkerd, alsook, in mindere mate, vanuit Turkije, Iran en andere Golfstaten; spreekt ook zijn bezorgdheid uit over de groeiende economische en politieke invloed van China in de regio, in het bijzonder via strategische infrastructuur en kredietverlening; verzoekt BiH daadkrachtige stappen te zetten om deze bedreigingen tegen te gaan en de maatschappelijke veerkracht te versterken, onder meer door te werken aan afstemming op de digitaledienstenverordening[5] en door strategieën, capaciteiten en coördinatiemechanismen te ontwikkelen om te reageren op verkiezingsgerelateerde en andere risico's in de digitale informatieruimte, in overeenstemming met de doelstellingen van het Europees schild voor de democratie; roept BiH ertoe op om in het hele onderwijssysteem uitgebreide en inclusieve initiatieven op het gebied van mediawijsheid verder te ontwikkelen en uit te voeren;

22. benadrukt het belang van strategische communicatie over de voordelen van het EU-lidmaatschap; roept de Europese Dienst voor extern optreden en de EU-delegatie in BiH ertoe op hun inspanningen op dit gebied op te voeren en de door de EU gefinancierde steunmaatregelen ter bevordering van de democratische veerkracht en de integriteit van informatie te versterken; benadrukt de cruciale rol van maatschappelijke organisaties bij het stimuleren van een openbaar debat over EU-integratie, het tegengaan van desinformatie en het bevorderen van een geïnformeerd publiek debat, en roept de Commissie en de EU-lidstaten ertoe op deze organisaties te betrekken bij inspanningen op het gebied van strategische communicatie;

23. herinnert eraan dat veiligheid en stabiliteit in de Westelijke Balkan nog steeds niet vanzelfsprekend zijn en dat er een risico is op overloopeffecten van de huidige verslechtering van de Europese veiligheidssituatie; benadrukt de noodzaak van een proactieve bestrijding van de propaganda van kwaadwillende actoren in de

---

5 Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

regio, die tot doel heeft de belangen en waarden van de EU te ondermijnen;

24. is ingenomen met de actieve betrokkenheid van BiH bij het Parlementair Stabilisatie- en associatiecomité EU-Bosnië en Herzegovina, waarmee aan een van de 14 kernprioriteiten van de Commissie wordt voldaan;

25. verzoekt de Europese Commissie en de Raad van Ministers van Bosnië en Herzegovina zich volledig te houden aan Besluit (EU) 2015/1900 van de Raad van 5 oktober 2015[6], met name de bepalingen betreffende de samenstelling en vertegenwoordiging van de leden van het Stabilisatie- en associatiecomité, en ervoor te zorgen dat dit besluit in de praktijk volledig en doeltreffend wordt uitgevoerd;

Democratie en de rechtsstaat

26. betreurt het feit dat de politieke actoren van BiH nog steeds niet de nodige constitutionele en electorale hervormingen hebben doorgevoerd om ervoor te zorgen dat alle burgers hun politieke rechten op gelijke voet kunnen uitoefenen; herhaalt zijn oproep aan BiH om zich aan te passen aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de desbetreffende uitspraken van het grondwettelijk hof van BiH en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens uit te voeren, teneinde alle ongelijkheid en discriminatie uit te bannen; dringt er bij alle politieke autoriteiten en vertegenwoordigers van instellingen op aan te werken aan de invoering van de nodige veranderingen door middel van een oprechte dialoog, een inclusief proces en uitgebreid overleg met burgers, het maatschappelijk middenveld, onafhankelijke deskundigen en alle relevante belanghebbenden in het land, teneinde een duurzame omzetting van de vredesovereenkomst van Dayton in een grondwet mogelijk te maken, die volledig in overeenstemming is met Europese normen en beginselen, met het oog op het waarborgen van een functioneel, verantwoordelijk en representatief bestuurssysteem met draagvlak onder de bevolking; herinnert eraan dat electorale hervormingen de etnische verdeeldheden in geen geval mogen verergeren of versterken;

---

6 Besluit (EU) 2015/1900 van de Raad van 5 oktober 2015 betreffende het standpunt dat namens de Europese Unie moet worden ingenomen in de Stabilisatie- en associatieraad die is opgericht bij de Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en Bosnië en Herzegovina, anderzijds, met betrekking tot de vaststelling door de stabilisatie- en associatieraad van zijn reglement van orde (PB L 277 van 22.10.2015, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1900/oj).

27. dringt er bij de autoriteiten van BiH op aan om onverwijld uitvoering te geven aan de internationale aanbevelingen om de integriteit, geloofwaardigheid en transparantie van het verkiezingsproces te versterken, ook in de aanloop naar de verkiezingen, met name wat betreft de financiering van partijen en campagnes, politieke reclame en campagnevoering, waarborgen tegen manipulatie en desinformatie in de aan het publiek verstrekte informatie, de registratie van partijen, maatregelen ter waarborging van gendergelijkheid, en bepalingen met betrekking tot moderne verkiezingstechnologieën, zoals biometrische identificatie van kiezers en controle van stembiljetten; dringt aan op een duurzame financiering van de centrale kiescommissie;

28. roept de autoriteiten van BiH op te zorgen voor een politiek onafhankelijke benoeming en een grondige doorlichting van de voorzitters en vicevoorzitters van de stembureaus en te voorkomen dat de regels inzake een onpartijdig leiderschap van de stembureaus worden omzeild, om de kiezersregisters en afwijkingen in de opkomst regelmatig te controleren, en te zorgen voor tijdig onderzoek naar en effectieve bestraffing van verkiezingsfraude, waaronder identiteitsdiefstal, vervalste handtekeningen en onwaarschijnlijke opkomstpatronen, alsmede voor evenwichtige berichtgeving in de media en doeltreffend toezicht op de publieke omroepen tijdens verkiezingscampagnes;

29. benadrukt dat decentralisatie weliswaar verenigbaar is met het EU-lidmaatschap, maar dat BiH zijn grondwettelijk kader in overeenstemming moet brengen met de EU-normen, arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en uitspraken van het grondwettelijk hof van BiH, en ervoor moet zorgen dat zijn instellingen doeltreffend functioneren om de verplichtingen van het EU-lidmaatschap volledig na te komen en alle burgers daarvan te laten profiteren, onder meer door grotere rechtszekerheid bij de verdeling van bevoegdheden, doeltreffende capaciteit op staatsniveau om het EU-acquis te coördineren, vast te stellen, uit te voeren en te handhaven, en institutionele regelingen die aanhoudende blokkades en misbruik van vetomechanismen kunnen voorkomen;

30. dringt er bij de autoriteiten, met name in de entiteit RS, op aan de uitspraken van het grondwettelijk hof van BiH te eerbiedigen en uit te voeren en de grondwettelijke orde te handhaven, en onverwijld over te gaan tot de benoeming van de ontbrekende rechters uit de entiteit RS onmiddellijk in het grondwettelijk hof van BiH;

31. benadrukt de centrale rol van de rechtsstaat bij democratische transformatie; dringt aan op dringende justitiële hervormingen ter versterking van de onafhankelijkheid, het professionalisme, de verantwoordingsplicht en de efficiëntie van de rechterlijke macht, onder meer door middel van een wettelijk kader dat de integriteit,

onafhankelijkheid, financiële stabiliteit, werking en transparantie van de Hoge Raad voor Justitie en Rechtsvervolging versterkt, en waarborgen biedt op het gebied van benoemingen, belangenconflicten, vermogens- en belangenverklaringen en ambtstermijnen; benadrukt dat alle benoemingen in de rechterlijke macht in BiH op basis van verdienste, bekwaamheid en beroepskwalificaties moeten plaatsvinden;

32. neemt met bezorgdheid kennis van de beperkte vooruitgang die er is geboekt bij de bestrijding van de wijdverbreide corruptie en dat er steeds meer tekenen zijn van staatskaping, hetgeen een structureel probleem vormt dat diep geworteld is in het uiterst complexe bestuurssysteem van het land, dat gebaseerd is op etniciteit; dringt er bij de politieke autoriteiten op aan onmiddellijk concrete maatregelen te nemen op staats- en entiteitsniveau en de samenwerking tussen corruptiebestrijdingsinstanties, de politie en het openbaar ministerie te versterken, teneinde corruptie en staatskaping doeltreffender een halt toe te roepen zodat het vertrouwen van het publiek kan worden hersteld en de braindrain omgekeerd; dringt aan op een onafhankelijke en transparante gerechtelijke afhandeling, en op de bescherming van de rechterlijke macht tegen politieke inmenging, intimidatie of selectieve rechtshandhaving;

33. roept alle overheidsniveaus in BiH op om hun wettelijke en institutionele kaders voor de bescherming van klokkenluiders in overeenstemming te brengen met het desbetreffende EU-acquis en ervoor te zorgen dat deze in de praktijk volledig worden gehandhaafd; verzoekt de autoriteiten op alle niveaus voorts te zorgen voor een professionele, op rechten gebaseerde en niet-intimiderende behandeling van klokkenluiders, onder meer door middel van systematische opleiding en bewustmaking van overheidsfunctionarissen die meldingen in ontvangst nemen en verwerken, teneinde praktijken te voorkomen die het vertrouwen in meldingsmechanismen ondermijnen, waaronder het in twijfel trekken van de motieven van klokkenluiders; dringt er bij de autoriteiten van BiH op alle niveaus op aan de regels inzake belangenconflicten te verbeteren en volledig te handhaven;

34. verzoekt BiH systemische lacunes in de bestrijding van georganiseerde misdaad aan te pakken door de operationele samenwerking tussen rechtshandhavingsinstanties op staats- en entiteitsniveau, evenals hun onderzoekscapaciteit, onderzoeken en inbeslagname en confiscatie van vermogensbestanddelen te verbeteren, en door politieke beïnvloeding aan te pakken; verwelkomt de door Europol ondersteunde handhavingsoperaties; is bezorgd over de kwetsbaarheid voor criminele infiltratie in de politieke en juridische systemen;

35. dringt er bij BiH op aan de lacunes in zijn kaders voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AML/CFT) te dichten, om plaatsing op de grijze lijst te voorkomen, onder meer door de voor de doeltreffende uitvoering van de wetgeving noodzakelijke uitvoerende bepalingen vast te stellen, en door snel registers van uiteindelijk begunstigden voor rechtspersonen op te zetten, met name door ervoor te zorgen dat de entiteiten en het district Brčko onmiddellijk actie ondernemen, volledig in overeenstemming met het EU-acquis en de aanbevelingen van Moneyval;

36. verzoekt BiH zijn beleid af te stemmen op het visumbeleid van de EU en in de tussentijd aanvullende veiligheidsmaatregelen toe te passen; verzoekt BiH bovendien om de grensbeveiliging en het migratiebeheer te verbeteren, volledig in overeenstemming met de mensenrechtennormen en het internationaal recht;

37. pleit voor een sterk en efficiënt openbaar bestuur en een professioneel en gedepolitiseerd ambtenarenapparaat met benoemingen uitsluitend op basis van verdienste, voor versterkte capaciteiten voor coördinatoren voor hervormingen op lokaal en entiteitsniveau, aangezien dit het eerste aanspreekpunt voor de burgers is, en voor nationale beleidscoördinatie, alsmede voor de digitalisering van het openbaar bestuur om politisering en inefficiëntie tegen te gaan;

38. wijst erop dat er verdere inspanningen nodig zijn om hervormingen op het gebied van het beheer van overheidsfinanciën en openbaar bestuur door te voeren en iets te doen aan de nog steeds beperkte administratieve capaciteit door middel van constante EU-investeringen in hoogwaardige kaders voor capaciteitsopbouw en kennisuitwisseling die voortbouwen op bestaande modellen van goede praktijken van EU- en internationale partners; roept de autoriteiten op alle niveaus in BiH, en met name de uitvoerende macht, op om in alle fasen van de besluitvorming te zorgen voor transparantie en openbare toegang tot informatie, onder meer door de tijdige publicatie van ontwerphandelingen en aanverwante documenten, alsmede concordantietabellen over de afstemming op het EU-acquis, en door middel van zinvolle raadpleging van het publiek in overeenstemming met de Europese normen inzake open bestuur en verantwoordingsplicht;

39. benadrukt de essentiële rol die maatschappelijke organisaties spelen in het uitbreidingsproces en bij het bevorderen van democratie en pluralisme en het stimuleren van goed bestuur en sociale vooruitgang; benadrukt dat in alle fasen van het toetredingsproces moet worden gezorgd voor een zinvolle, gestructureerde en voortdurende betrokkenheid van maatschappelijke organisaties met een bewezen staat van dienst en sectorale expertise; roept de autoriteiten op alle niveaus in BiH op om de transparantie, verantwoordingsplicht en integriteit van overheidsfinanciering voor

maatschappelijke organisaties te versterken, onder meer door middel van verplichte openbare aanbestedingen, duidelijke en meetbare gunningscriteria, proactieve publicatie van gegevens over begunstigden en toegewezen middelen, het opzetten van registers over overheidssubsidies, en waarborgen tegen belangenconflicten, politieke beïnvloeding en misbruik van middelen voor partijpolitieke of campagnegerelateerde doeleinden; roept de autoriteiten van BiH en de Commissie op te zorgen voor meer, transparante en duurzame financiering voor het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van initiatieven die gericht zijn op het overbruggen van maatschappelijke verdeeldheid, het bevorderen van verzoening en het versterken van de interetnische dialoog;

Fundamentele vrijheden en mensenrechten

40. benadrukt dat vrije en pluralistische media de fundering van de democratie vormen; is verontrust over het aanhoudende tekort aan financiering voor de publieke omroep van BiH, verzoekt de bevoegde autoriteiten om uitvoering te geven aan de definitieve rechterlijke uitspraken die in Banja Luka zijn gedaan met betrekking tot de schuld van de publieke omroep RTRS aan BHRT en herhaalt zijn oproep aan de Parlementaire Vergadering van BiH om een duurzaam juridisch kader voor de lange termijn vast te stellen voor de financiering van alle drie de publieke omroepen in het land, waarbij te allen tijde de transparantie van de eigendomsverhoudingen in de media gewaarborgd moet blijven; herinnert eraan dat de publieke omroep in BiH een sleutelrol heeft gespeeld als instrument om het land na de oorlog te verenigen; dringt erop aan dat programma's in de officiële talen van BiH worden aangeboden en uitgezonden;

41. betreurt de verslechterende situatie op het gebied van de mediavrijheid in het land; roept BiH op om de publieke media te beschermen tegen politieke beïnvloeding, de wetgeving op entiteitsniveau in overeenstemming te brengen met de wetgeving op staatsniveau, en regels in te voeren inzake transparantie over media-eigendom en overheidsreclame; dringt er bij BiH op aan de goedkeuring van de wet inzake elektronische communicatie te bespoedigen, in overeenstemming met de digitaledienstenverordening en de Europese verordening mediavrijheid[7]; veroordeelt de aanhoudende verspreiding van Russische desinformatie in de entiteit RS;

42. veroordeelt met klem aanvallen, bedreigingen, intimidatie, politieke druk, de herinvoering en toepassing van strafrechtelijke bepalingen

---

[7] Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid) (PB L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

inzake smaad en strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPP's) die gericht zijn op journalisten, mediamedewerkers en andere mensenrechtenverdedigers en activisten, met name door hooggeplaatste politieke en andere machtige figuren; dringt er bij BiH op aan een nultolerantiebeleid te voeren en ervoor te zorgen dat de ernst van dergelijke gevallen niet wordt gebagatelliseerd; roept de autoriteiten op een wettelijk kader vast te stellen voor doeltreffende bescherming tegen SLAPP's; roept BiH op om de vrijheid en veiligheid van journalisten te waarborgen en maatregelen te nemen tegen pogingen om de vrije uitoefening van hun activiteiten te beperken; veroordeelt tevens aanvallen op leden van het Europees Parlement, leden van de Commissie, EU-functionarissen en het Bureau van de hoge vertegenwoordiger;

43. verzoekt BiH het juridische en beleidskader inzake vrijheid van meningsuiting en haatzaaiende uitlatingen op alle bestuursniveaus te harmoniseren, in volledige overeenstemming met de Europese en internationale mensenrechtennormen, teneinde te zorgen voor een passend evenwicht tussen de bescherming van de vrijheid van meningsuiting en het voorkomen en vervolgen van haatzaaiende uitlatingen, onder meer door bestaande lacunes in het juridische kader van de Federatie van BiH aan te pakken; roept ertoe op haatzaaiende uitlatingen in de publieke media te bestrijden;

44. roept BiH ertoe op de vrijheid van vergadering en vereniging in het hele land volledig te beschermen; verzoekt de autoriteiten van de entiteit RS de uitspraak van het grondwettelijk hof tot intrekking van de Russisch aandoende wet inzake "buitenlandse agenten" te eerbiedigen en af te zien van het opnieuw invoeren van soortgelijke maatregelen of het aantasten van de grondrechten en fundamentele vrijheden; benadrukt de noodzaak van strengere gerechtelijke handhaving en de decriminalisering van smaad in heel BiH;

45. roept de autoriteiten van BiH op om de wettelijke en institutionele bescherming van mensenrechtenverdedigers te versterken, en om een veilige en stimulerende omgeving voor hun werk te waarborgen;

46. hekelt aanvallen, discriminatie en haatzaaiende uitlatingen jegens minderheden en dringt aan op snelle en doeltreffende juridische stappen; roept BiH ertoe op zijn grondwet volledig na te leven, de beginselen van gelijkheid, non-discriminatie en het multi-etnische karakter van de staat te eerbiedigen, en een nationale strategie vast te stellen om te zorgen voor een eerlijke en evenredige vertegenwoordiging van alle burgers, met inbegrip van minderheden, in het openbaar bestuur en in instellingen in overheidshanden, alsook voor hun volledige deelname aan het openbare en politieke leven, in overeenstemming met de democratische normen en de toezeggingen van BiH op het gebied van Europese integratie;

47. roept BiH op om de wijzigingen die in maart en juni 2025 in het wetboek van strafrecht zijn aangebracht, ongedaan te maken; deze wijzigingen hebben respectievelijk betrekking op het schrappen van genderidentiteit als beschermd kenmerk van transgenders en het uitsluiten van koppels van hetzelfde geslacht van bescherming tegen huiselijk geweld;

48. verzoekt de autoriteiten van BiH de nodige stappen te ondernemen om de status van waarnemer bij de werkzaamheden van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten te verkrijgen, teneinde de afstemming op het acquis van de EU op het gebied van de grondrechten te versterken, de op feiten gebaseerde beleidsvorming en gegevensverzameling te verbeteren, en de samenwerking op het gebied van de grondrechten te verbeteren;

49. dringt aan op versterking van de onafhankelijkheid, de doeltreffendheid en de zichtbaarheid van de ombudsman voor de mensenrechten van Bosnië en Herzegovina, onder meer door een proactievere aanpak van ernstige en structurele schendingen van de mensenrechten en een effectievere opvolging van zijn aanbevelingen;

50. dringt erop aan meer inspanningen op het gebied van gendergelijkheid te leveren en pleit voor een grotere deelname van vrouwen aan het openbare en politieke leven; dringt er bij BiH op aan de institutionele maatregelen tegen gendergerelateerd geweld te versterken; is verheugd over de vooruitgang op wetgevingsgebied in de entiteit Federatie van Bosnië en Herzegovina; spreekt zijn bezorgdheid uit over de inconsistente en versnipperde aanpak van de autoriteiten van BiH bij gevallen van gendergerelateerd geweld; dringt er bij de autoriteiten op aan om gendergerelateerd geweld als een structureel probleem aan te pakken; benadrukt hoe belangrijk het is om in het hele land vrije en onbelemmerde toegang tot diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid te waarborgen;

51. herinnert eraan dat BiH het Verdrag van Istanbul van de Raad van Europa weliswaar in november 2013 heeft geratificeerd en zich daarmee wettelijk heeft verbonden tot het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, maar dat de uitvoering ervan nog steeds niet consistent verloopt; roept BiH op om de lopende inspanningen te intensiveren die gericht zijn op het verbeteren van de bescherming van slachtoffers, het verbeteren van de politieopleiding, het coördineren van de reacties van de betrokken instanties en het aanpakken van tekortkomingen bij de vervolging van daders van gendergerelateerd en huiselijk geweld, met name in plattelandsgebieden;

52. moedigt langetermijnoplossingen aan voor de ontwikkeling van inclusief, rechtvaardig en gedepolitiseerd kwaliteitsonderwijs,

waarin begrip en verzoening worden bevorderd en waarin het recht op onderwijs in de moedertaal wordt gewaarborgd; spoort aan tot de ontwikkeling van op feiten gebaseerd, niet-discriminerend geschiedenisonderwijs dat steunt op historische feiten en eerbied voor democratische waarden, teneinde het wederzijds begrip te versterken en discriminatie te bestrijden; verzoekt de EU dit proces actief te ondersteunen; herhaalt zijn oproep om een einde te maken aan de praktijk van “twee scholen onder één dak”; acht het van belang dat alle culturele en taalkundige uitingen in BiH worden beschermd; merkt op dat bij de vaststelling van programma’s en leerplannen de culturele en taalkundige diversiteit van het land moet worden geëerbiedigd;

53. herinnert eraan dat BiH de volledige verantwoordelijkheid voor het migratiebeheer op zich moet nemen, de wet inzake grenscontrole doeltreffend moet uitvoeren, de coördinatie en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen alle overheidsniveaus moet verbeteren, de grenspolitie van voldoende personeel moet voorzien, en moet zorgen voor toegankelijke, efficiënte en eerlijke asielprocedures en daarbij volledige eerbiediging van de mensenrechten en internationale beschermingsnormen moet waarborgen; neemt kennis van de inwerkingtreding van het inreis-uitreissysteem (EES) van de EU, dat het toezicht op de buitengrenzen versterkt; roept de autoriteiten van BiH op ervoor te zorgen dat zij volledig voorbereid zijn en voldoen aan de technische en gegevensbeschermingsvereisten die het EES met zich meebrengt; verzoekt de Commissie oplossingen te vinden voor de problemen waarmee vrachtwagenchauffeurs uit BiH en andere landen van de Westelijke Balkan worden geconfronteerd als gevolg van de nieuwe EES-regels;

Goede nabuurschapsbetrekkingen en verzoening

54. juicht de actieve rol van BiH in het kader van regionale samenwerking toe; onderstreept dat goede nabuurschapsbetrekkingen een essentieel onderdeel van het uitbreidingsproces van de EU en van het toetredingstraject van elk land vormen;

55. benadrukt het belang van verzoening in BiH en dringt er bij de autoriteiten op aan te zorgen voor toegang tot waarheid, gerechtigheid en verhaal, met inbegrip van rechtsbescherming en schadeloosstelling voor burgerslachtoffers van oorlogsmisdaden en voor de vaststelling van een wet op nationaal niveau die de bescherming en erkenning van slachtoffers van foltering waarborgt; is ingenomen met lokale initiatieven op het gebied van vredesopbouw en herdenking; dringt aan op verdere inspanningen op het gebied van vermiste personen, onder meer door middel van regionale samenwerking; roept de autoriteiten op alle niveaus op om de inspanningen om de herinnering aan slachtoffers levend te

houden actief te ondersteunen en niet te belemmeren, met name in lokale gemeenschappen, aangezien dit een essentieel onderdeel vormt van verzoening en herdenking;

56. erkent dat verzoening moet berusten op het erkennen en onderwijzen van historische feiten, het eren en gedenken van de slachtoffers, het opsporen van alle vermisten, het voor het gerecht brengen van alle daders, en het bevorderen van een klimaat van verzoening, vertrouwen en respect, dertig jaar na de vredesovereenkomst van Dayton; benadrukt dat politieke actoren en invloedrijke personen een bijzondere verantwoordelijkheid hebben om bij te dragen aan het creëren van een klimaat dat verzoening bevordert; herinnert eraan hoe belangrijk het is dat alle verantwoordelijke landen en personen verantwoording afleggen voor de misdaden die tijdens de Joegoslavische oorlogen zijn begaan om het verleden te verwerken en verzoening te bereiken;

57. herhaalt zijn oproep om aanvullende maatregelen te nemen en concrete programma's uit te voeren met betrekking tot de duurzame terugkeer van vluchtelingen en intern ontheemden, de toegang tot gezondheidszorg en werkgelegenheid, sociale bescherming en onderwijs, en de volledige eerbiediging van al hun rechten op compensatie voor eigendommen die niet teruggeven kunnen worden;

58. verwerpt alle narratieven die etnische spanningen uitbuiten, historisch revisionisme, het ontkennen van genocide en het verheerlijken van oorlogsmisdadigers bevorderen, evenals elke openbare verheerlijking van het fascisme, het nationaalsocialisme en het communisme, met inbegrip van het roepen van de Ustaša-groet "Za dom spremni" tijdens het concert van Marko Perković Thompson in Široki Brijeg, het tonen van Četnik-symbolen tijdens een bijeenkomst van de Ravna Gora-beweging in Višegrad en de verklaringen van de afgezette voorzitter van het Huis van Afgevaardigden van de entiteit Federatie van Bosnië en Herzegovina, Dragan Mioković, waarin hij de misdaden rechtvaardigt die na de Tweede Wereldoorlog door het Joegoslavische communistische regime zijn begaan, en het betwisten van vaststaande feiten en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van nationale en internationale tribunalen, of het afschilderen van democratische instellingen en constitutionele controles als onwettig, in het bijzonder door politieke actoren; wijst erop dat dergelijke narratieven de verzoening, de democratische stabiliteit en het vertrouwen van het publiek rechtstreeks ondermijnen; roept alle politieke actoren in BiH op om zich te onthouden van polariserende en opruiende retoriek, en roept de autoriteiten op om de strategische communicatie te versterken, onafhankelijke factchecking te ondersteunen en te investeren in mediageletterdheid en burgerschapsvorming, ook op lokaal niveau, als onderdeel van een maatschappijbrede aanpak ter versterking van de democratische veerkracht; dringt er bij BiH op aan het nationale wetboek van strafrecht met betrekking tot het ontkennen van

genocide en het verheerlijken van oorlogsmisdadigers in overeenstemming te brengen met het EU-acquis;

59. uit zijn ernstige bezorgdheid over politieke concepten en narratieven die in de regio worden gepropageerd en waarin wordt gepleit voor grensoverschrijdende eenwording of samenwerking op basis van etnische identiteit, waaronder de zogenaamde Servische wereld, die de soevereiniteit en territoriale integriteit van buurlanden ondermijnen en het risico met zich meebrengen de regio te destabiliseren; benadrukt dat dergelijke narratieven onverenigbaar zijn met de beginselen van goede nabuurschapsbetrekkingen en met het EU-toetredingsproces; roept Servië en alle landen in de regio ertoe op zich constructief in te zetten voor de stabiliteit en territoriale integriteit van BiH en het land actief te ondersteunen op zijn toetredingstraject;

60. dringt er bij BiH op aan de herziene nationale strategie inzake oorlogsmisdaden doeltreffend uit te voeren en de regionale justitiële samenwerking verder te versterken, onder meer op het gebied van de uitlevering van verdachten;

61. herinnert aan het belang van volledige toegang tot de archieven van de voormalige Joegoslavische geheime dienste (UDBA) en de contra-inlichtingendienst van het Joegoslavische volksleger (KOS), waaronder de archieven in Sarajevo, Banja Luka en, met name, Belgrado; verzoekt de autoriteiten om formeel te verzoeken om volledige toegang tot relevant archiefmateriaal en, in voorkomend geval, om de overdracht daarvan, en verzoekt de Servische autoriteiten om hieraan onverwijld gevolg te geven; benadrukt dat elke weigering of vertraging de verantwoordingsplicht, gerechtigheid voor slachtoffers en regionale verzoening ondermijnt;

62. onderstreept het belang van preventieve diplomatie in BiH; verzoekt de Europese Dienst voor extern optreden de ontwikkeling van vaardigheden onder zijn personeel te versterken om de lokale historische, culturele en religieuze context beter te begrijpen, zoals wordt benadrukt in het verslag over de rol van preventieve diplomatie dat het Europees Parlement in januari 2024 heeft goedgekeurd;

Sociaal-economische hervormingen

63. is ingenomen met de hervormingsagenda van BiH en dringt aan op een snelle uitvoering ervan, en roept op tot een snelle publicatie ervan in de officiële talen van BiH en op een toegankelijke en transparante presentatie aan het publiek; herinnert eraan dat BiH nog steeds kan profiteren van de toewijzing van 976,6 miljoen EUR; benadrukt dat politieke wil om hervormingen door te voeren van cruciaal belang is om financiering veilig te stellen en te voorkomen dat deze middelen worden herverdeeld; onderstreept dat het niet

halen van uiterste termijnen en het uitblijven van vooruitgang ertoe kunnen leiden dat BiH achterop raakt bij andere uitbreidingslanden wat betreft economische convergentie en integratie in de EU, en dat de burgers daardoor belangrijke sociaal-economische voordelen mislopen; betreurt het feit dat 10 % van de middelen, wat neerkomt op meer dan 100 miljoen EUR, definitief verloren is gegaan als gevolg van aanvankelijke vertragingen bij de politieke autoriteiten bij het indienen van de hervormingsagenda; dringt aan op de snelle ratificatie van de financiële en leningsovereenkomst;

64. benadrukt dat de vrijgave en uitbetaling van deze middelen strikt afhankelijk moeten blijven van het behalen van duidelijke, meetbare en verifieerbare mijlpalen op het gebied van de rechtsstaat, het democratisch functioneren van instellingen, de fundamentele vrijheden en sociaal-economische hervormingen; dringt aan op de daadwerkelijke betrokkenheid van de Parlementaire Vergadering van BiH, lokale en regionale overheden, sociale partners en het maatschappelijk middenveld bij het toezicht op de uitvoering van de hervormingsagenda en bij het toezicht op de besteding van EU-middelen, in overeenstemming met het beginsel van inclusief partnerschap;

65. dringt er bij BiH op aan een institutioneel kader voor het beheer van EU-middelen op te zetten, onder meer door een nationale coördinator voor de hervormings- en groeifaciliteit aan te wijzen, de ondersteunende structuren op te zetten die nodig zijn voor de uitvoering van de hervormingsagenda, voor elke hervorming één aanspreekpunt aan te wijzen om te zorgen voor een geharmoniseerde en gecoördineerde uitvoering op verschillende bestuursniveaus, en de directeur van het directoraat voor Europese Integratie aan te wijzen als nationale IPA III-coördinator, in overeenstemming met eerdere praktijken; dringt aan op de betere absorptie van IPA III-middelen in BiH, ook op lokaal en regionaal niveau;

66. is van mening dat EU-financiering democratische hervormingen in het land beter moet ondersteunen en dringt er in dit verband op aan dat de betrokken EU-financiering wordt geherprogrammeerd om zo meer middelen te bestemmen voor ondersteuning van technische bijstand om de middelen te besteden, voor justitiële hervormingen en voor corruptiebestrijdingsmaatregelen; roept de EU en de landen van de Westelijke Balkan ertoe op een kader in te stellen voor een vruchtbare samenwerking tussen het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en zijn tegenhangers in de Westelijke Balkan om ervoor te zorgen dat het EOM zijn bevoegdheden op doeltreffende wijze kan uitoefenen;

67. herinnert eraan dat de EU-financiering voor projecten in de entiteit RS bevroren moet blijven totdat de democratische achteruitgang in de entiteit RS is gekeerd;

68. is ingenomen met het voorstel van de Commissie om onderhandelingen te openen met de Westelijke Balkan over toetreding tot het EU-beleid “roaming tegen thuistarief”, die de bevolking van de Westelijke Balkan een van de meest tastbare en direct merkbare voordelen zal opleveren tijdens het toetredingsproces van hun land tot de EU;

69. merkt op dat de economie van BiH veerkrachtig is, maar aan het vertragen is; dringt aan op een duurzaam begrotingsbeleid om groeibelemmeringen aan te pakken, het concurrentievermogen en het ondernemings- en investeringsklimaat te verbeteren, te zorgen voor een tijdige goedkeuring van de begrotingen op staatsniveau, maatregelen te nemen om de mismatch in vaardigheden, de braindrain, de snel evoluerende demografische crisis, de werkloosheid en de arbeidsmarktstrategieën aan te pakken, innovatie, kleine en middelgrote ondernemingen en de groene en digitale transitie te ondersteunen, en te zorgen voor meer transparantie, verantwoordingsplicht en een depolitiseerde besluitvorming;

70. roept de autoriteiten van BiH ertoe op concrete maatregelen te nemen om de braindrain, met name onder jongeren, tegen te gaan door te investeren in kwaliteitsonderwijs, fatsoenlijke banen, sociale bescherming en inclusief beleid en de jongerengarantie volledig uit te voeren; onderstreept het cruciale belang van een echte sociale dialoog om alle segmenten van de bevolking te laten profiteren van de voordelen van uitbreiding;

71. dringt er bij BiH, en met name bij de parlementen van de entiteiten Federatie van Bosnië en Herzegovina en RS, op aan om de resterende wetgevende en institutionele stappen die nodig zijn voor toetreding tot de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA) onverwijld af te ronden, zodat burgers en bedrijven in BiH kunnen profiteren van aanzienlijke besparingen op transactiekosten;

72. verzoekt BiH overheidsopdrachten te hervormen in overeenstemming met de EU-regels, het toezicht, de capaciteit en de coördinatie op staats- en entiteitsniveau te versterken en te zorgen voor transparante, concurrerende en corruptiebestendige procedures, onder meer door strengere sancties, een werkelijk onafhankelijk controleorgaan voor overheidsopdrachten, een volledig functioneel systeem voor elektronische aanbestedingen en strengere beperkingen op onderhandse overeenkomsten en andere niet-concurrerende procedures;

Energie, milieu en connectiviteit

73. moedigt BiH aan zijn regels voor de elektriciteits- en gasmarkt te moderniseren in overeenstemming met het derde energiepakket van de EU, teneinde transparantie te waarborgen en nationale

energiesystemen te koppelen aan regionale en EU-netwerken om de efficiëntie en veiligheid een impuls te geven; dringt er bij BiH en zijn entiteiten op aan om de geringe afhankelijkheid van het land van gas aan te wenden om over te stappen op een koolstofarm energiesysteem en te voorkomen dat er gestrande activa ontstaan door fors te investeren in grote nieuwe gasinfrastructuur, terwijl tegelijkertijd wordt gestreefd naar diversificatie van de gasvoorziening door middel van interconnectie met de lidstaten, teneinde de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen te verminderen;

74. verzoekt BiH een klimaatwet en milieubeschermingsstrategieën vast te stellen, zich aan te sluiten bij de milieuwetgeving van de EU, te zorgen voor strategische en transparante investeringsplanning, met inbegrip van zinvolle publieke participatie, en de bescherming van de biodiversiteit te verbeteren en de rechtvaardige groene transitie te versnellen; spreekt zijn bezorgdheid uit over de situatie van zwerfdieren;

75. verzoekt alle mijnbouwondernemingen die in BiH actief zijn de nationale wetgeving volledig na te leven en milieubescherming en volksgezondheid voorop te stellen;

76. dringt er bij BiH op aan geïntegreerd water- en afvalwaterbeheer, doeltreffende overstromingspreventie en een nationale strategie ter bestrijding van luchtverontreiniging uit te voeren, onder meer door zijn bindende toezeggingen na te komen om de kolencentrales Tuzla 4 en Kakanj 5 te sluiten en te voldoen aan zijn nationale emissiereductieplan in het kader van het Verdrag tot oprichting van de Energiegemeenschap;

77. verzoekt BiH de vervoersnetwerken en de grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren en vooruitgang te boeken met belangrijke regionale infrastructuurprojecten, waarbij ten volle gebruik wordt gemaakt van de beschikbare EU-financieringsinstrumenten; onderstreept het strategische belang van de actieve deelname van BiH aan grote regionale interconnectieprojecten op het gebied van vervoer, energie en digitale netwerken in de Westelijke Balkan; benadrukt dat deze projecten bijdragen aan de totstandkoming van veerkrachtige toeleveringsketens, strategische afhankelijkheden verminderen en een beslissende bijdrage leveren aan de economische convergentie, regionale integratie en veerkracht van het land, aan grensoverschrijdende samenwerking, alsook aan de geleidelijke integratie van het land in de eengemaakte markt van de EU; roept BiH op om ook projecten te bevorderen die gericht zijn op militaire mobiliteit;

°

° °

78. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Raad, de Commissie, het Presidentschap van Bosnië en Herzegovina, de Raad van Ministers van Bosnië en Herzegovina, de Parlementaire Vergadering van Bosnië en Herzegovina, aan de regeringen en parlementen van de entiteit Federatie van Bosnië en Herzegovina, de entiteit Republika Srpska en het district Brčko, alsmede aan het Bureau van de hoge vertegenwoordiger.